

**PEDAGOGLAR UCHUN BOLALAR NUTQINI O’STIRISHDA
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**

Qohramonova Iroda Bohodir qizi

*Shahrisabz pedagogika kolleji "Maktabgacha ta'lim
kafedrasi o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA

Zamonaviy jamiyatda bola tug'ilishidanoq texnologik muhitda yashaydi. Bu bolalarning idrokini va o'rganish odatlarini o'zgartiradi, maktabgacha yoshdagi bolalar uchun qiziqarli bo'lgan raqamli texnologiyalardan foydalanish zarurligini aniqlaydi, ularni ongli ravishda nutq va tilni tuzatuvchi harakatlarni bajarishga undaydi. Nutqni o'z-o'zini nazorat qilishni rivojlantirish kerak bo'ladi. Ushbu maqolada, maktabgacha ta'lim muassasasida bolalar nutqi va tilini tuzatishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini muhokama qilishni rag'batlantirish, nazariy adabiyotlarni tahlil qilish va nutq terapiyasini tuzatishda ishlatiladigan pedagogik texnologiya vositalarini qo'llash haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, yosh bolalar, logopet, nutq korreksiya, pedagogik va raqamli texnologiyalar

KIRISH

Maktabgacha ta'lim muassasasi va uning tashqarisida kengaytirilgan ta'lim berishda, jumladan bolalarning nutqidagi kamchiliklarni korreksiyalashda texnologiyalarning imkoniyatlari har qanday vaqtida va istalgan vaqtida qo'llab-quvvatlanishi va rag'batlantirilishi mumkin. Bolalarning taraqqiyotini baholash va kuzatishga yordam beradigan ta'limga yanada yaxlit yondashuv sanaladi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanib, turli xil raqamli yechimlar bo'lishi mumkin. Tarbiyachi va bola o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, o'quv jarayonini o'zgartirish, bolalar nutqi va tilini tuzatish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish maktabgacha ta'lim muassasasida ishlash o'quv jarayonida ta'limni, ma'lum ko'nikma va malakalarni egallashni rag'batlantiradi.

Maktabgacha ta'lim nuqtai nazaridan, bu alohida ta'kidlanadi. Bir qator tematik sohalarda kompyuterlar bolalarning o'qishi va fikrlashiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, shuningdek, ularning metakognitiv ko'nikmalarining bugungi kunda yanada dolzarbli aytiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Texnologiya bolalarga bilim olishga yordam beradimi, degan savol tug'iladi? MTM larda texnologiya orqali bunga qanday erishish mumkinligi haqidagi savolli muloqot va hamkorlik, meta-kompetentsiyalar va ijodkorlikka asoslanadi. Raqamli

texnologiyalar yordamida rivojlanishi mumkin bo’lgan bolalarning nutqidagi kamchiliklarni bartaraf etishda turli dasturlar yoki raqamli o‘yinlardan foydalaniladi. Tengdoshlari, shuningdek, bolalar uchun mos dasturiy ta’minotga ega maktabgacha ta’lim muassasalarida nutq va tilni tuzatish ishlarida texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari, albatta, yaratilishi kerak. Kognitiv harakatlar endi ketma -ket emas, balki parallel ravishda sodir bo’ladi, va an’anaviy ta’lim u tayyor emas, o’tmishda ishlatilgan usul va metodlar bu bolalarga ko’rinadi. Raqamli texnologiyalarni takomillashtirish orqali, turli yo’llar bilan o’qitish, bolalarga faol bo’lishga imkon berish, o’quv jarayonining ishtirokchilari bo’lishlari va eng muhimi nutqi ravon bo’lishida yordam beradi. Texnologiyadan foydalanganda maktabgacha ta’lim muassasasi tarbiyachisi qanday usulda va qancha vaqtga tashkil etish kerakligi haqidagi bilim va tushunchaga ega bo’lishi kerak. Bolalar nutqi va tilni tuzatishda raqamli texnologiyalardan foydalanish maktabgacha ta’lim muassasasida keng foydalaniladi. Bu strategiyalar video o‘yinlarni o’ynashga o’tkazildi, ikkinchisi esa birgalikda o’ynash deb nomlanadi. Bu strategiyada bolalar strategiyasi va tillaridan ham foydalanish mumkin.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqotlarga ko’ra, bola uchun elektron muhit yordamida tuzatish foiz, o’sish dinamikasi o’rtacha ko’rsatkichdan yuqori va zamonaviy bolalarning ehtiyojlarini qondiradi. Hozirgi vaqtda bolalarning nutq faolligini faollashtirish va tuzatishda qo’llaniladi. Ko’pincha materiallar bolalarni qiziqtira olmaydi, ijobiy his -tuyg’ularni, harakat qilish istagini uyg’otmaydi. Til va nutqni rivojlantirish uchun maqsadli raqamli materiallar yetishmayapti. Modernizatsiya qilish uchun yangi raqamli vositalarni yaratish to’g’risida ehtiyojlarga mos keladigan o’zgaruvchan pedagogik va tuzatish ish jarayoni til tizimini rivojlantirish va tovushli artikulyatsiyani kuchaytirishga qaratilgan va logoped, bolaning ota-onasi va bola o’rtasida hamkorlikda yagona tizimni shakllantiradi. Raqamli vositalardan foydalanish logopedlarning faqat bir qismi uchun odatiy holga aylandi. Nutq terapevtining asosiy maqsadi - bolaning nutqi va tilini faol ravishda tuzatish o’z-o’zini rag’batlantirish va o’zini tuta bilihni rivojlantirishda ishtirok etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar - bu pedagogik vositalardan biri va shaxslararo o’zaro ta’sirlarni to’liq almashtiradi, lekin ulardan maqsadli foydalanish bolaning nutq va tilni tuzatish jarayonida ishtirok etishiga ko’maklashishi mumkin. Bu bolalarning o’zi uchun qiziqarli va foydali hisoblanadi. Hozirgi maktabgacha yoshdagи bolalar tezkor muloqot va grafik muhitni xohlaydilar, lekin unday emas yangi aqli texnologiyalarni sinab ko’rishdan qo’rqadi. Yaxshi tashkil etilgan ta’lim, kontent, texnologiya va o’quvchilar bir -biri bilan o’zaro aloqada bo’ladigan muhit hisobga olingan holda shaxsiylashtirilgan pedagogik va tuzatish ishlarini amalga oshirishda

raqamli texnologiyalar qo‘l keladi. Raqamli texnologiyalar erta o‘qish ko’nikmalarini oshirishga va bolalar nutqidagi kamchiliklarni korreksiyalashda yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Gros, B. (2016). The Alexander, R. (2008). Towards Dialogic Teaching: rethinking classroom talk (4th Edition). York: Dialogos
2. Bowman, B., Donovan, M.S., & Burns, M.S. (Eds.) (2000). Eager to Learn: Educating Our Preschoolers (Washington DC, National Academy Press). Retrieved from www.nap.edu/books/0309068363/html/
3. Ching, D., Shuler, C., Lewis, A., & Levine, M. (2009). Harnessing the potential of mobile technologies for children and learning. Mobile technology for children: designing for interaction and learning., 23-42 doi: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-374900-0.00002-8>